

Jak motywować młodzież do pracy w projekcie ?

W trakcie trwania projektu pojawia się taki moment, w którym motywacja do dalszych działań w zespole spada. Warto się wtedy zatrzymać i zastanowić, jakie są tego przyczyny i jak możemy temu zaradzić. Ale tak naprawdę wiele można zrobić już na początku wspólnej pracy z zespołem, dbając o to, aby uczniowie i uczennice czuli potrzebę zaangażowania się w działanie. Aby o to dbać, potrzebna jest nam wiedza, czym tak naprawdę jest motywacja i na czym polega ta zewnętrzna i wewnętrzna, szczególnie w kontekście pracy nad projektem.

Motywacja - to **gotowość** do podjęcia określonego działania, wzbudzona potrzebą, to siła, która napędza do osiągania celów. Kluczowe jest to, w jaki sposób osiąga się tę **gotowość** (poprzez czynnik zewnętrzne np. ktoś czegoś od nas oczekuje lub wewnętrzne np. chcę coś zmienić w moim najbliższym otoczeniu) i czyja **potrzeba** ma być realizowana w podejmowanym działaniu.

Istnieją dwa rodzaje motywacji:¹

zewnętrzna/kontrolowana – opiera się na motywowaniu do działania przez stosowanie kar i nagród, człowiek sam z siebie nie odczuwa potrzeby zrobienia czegoś, jest ona wzbudzona chęcią otrzymania nagrody lub uniknięcia kary np. dodatkowe punkty lub uniknięcie złej oceny. Jest to nagroda warunkowa, zwana przez psychologów wzmocnieniem „jeśli – to” („Jeśli zaangażujesz się w projekt, to masz szansę na lepszą ocenę z historii”). Ten rodzaj motywacji może szybko doprowadzić do tego, że bez nagrody człowiek nie będzie podejmował żadnych oczekiwanych działań.

Potocznie mówi się, że to „metoda kija i marchewki”. Człowiek podlegający motywacji zewnętrznej uważa, że musi coś zrobić lub zachować się w określony sposób, jednak sam, bez zewnętrznych nacisków nie czuje takiej potrzeby.

Wewnętrzna/autonomiczna – gdy człowiek dąży do zaspokojenia swoich własnych potrzeb, które sam odczuwa. Wykonanie zadania dostarcza wówczas nagrody wewnętrznej, satysfakcji, podnosi poczucie własnej wartości. W przypadku działań młodzieży na rzecz swojej społeczności lokalnej, zmiany otaczającej ich rzeczywistości, motywacja, aby była długofalowa, powinna wynikać z wewnętrznej chęci do działania.

W kontekście zaangażowania młodzieży w działania obywatelskie takie jak Młody Obywatel, motywacja kar i nagród nie sprawdza się z jeszcze jednego powodu. Jeżeli trzeba zachęcać młodzież nagrodami, oznacza to, że takie działanie nie jest dla niej czymś przyjemnym i interesującym. Należy działać tak, aby nasz zespół projektowy czuł, że wybiera takie działanie, które będzie dla niego ciekawe i angażujące i w

¹ Źródło: <http://www.iumw.pl>

którym będzie się chciał realizować, bez stosowania „kija i marchewki”. Aby tak się stało, młodzież powinna mieć przekonanie do jego celowości. O to można zadbać już w momencie, kiedy młodzież wybiera temat projektu. Na podstawie analizy zasobów i potrzeb Waszej społeczności, wybieracie kierunek, w którym chcecie iść w projekcie. Tutaj jasno powinniście sobie określić, jaki cel ma mieć wasz projekt.

Naukowcy Deci i Ryan² badali istotę motywacji i poprzez szereg badań doszli do wniosku, że najmocniejszą i dominującą siłą napędową jest wewnętrzna motywacja oparta na zadowoleniu i poczuciu kreatywności człowieka wykonującego jakieś zadanie.

Według badań ludzie mają trzy wrodzone potrzeby psychologiczne, których zaspokojenie powoduje, że są zmotywowani i chętni do działania:

- **potrzebę kompetencji,**
- **potrzebę autonomii,**
- **potrzebę związku z innymi ludźmi.**

Pracując z zespołem metodą projektu, warto zadbać o zaspokojenie tych trzech potrzeb u osób zaangażowanych w projekt. Wtedy uczniowska motywacja utrzyma się aż do samego końca.

Jak można wykorzystać to w pracy projektowej?

Aby zaspokoić **potrzebę kompetencji** należy dawać młodzieży zadania adekwatne do ich możliwości, wiedzy, umiejętności i zainteresowań. A najlepiej, aby osoby z zespołu same mogły zdecydować za jakie działanie chcą być odpowiedzialne. Zadania za które uczeń czy uczennica jest odpowiedzialny nie powinny być ani za trudne ani za łatwe. Kiedy młodzież musi zrobić coś, co przekracza jej możliwości, odczuwa niepokój, niechęć do dalszego działania. Może maskować to wycofaniem, arogancją. Natomiast gdy zespół musi zrobić coś poniżej swoich możliwości, rezultatem jest nuda, która zabija wszelką kreatywność. Warto o tym pamiętać, rozdzielając zadania w projekcie.

Aby zaspokoić **potrzebę autonomii**, należy dawać młodzieży możliwość wyboru. Nawet jeśli nam wydaje się, że powinniśmy zająć się danym tematem, warto zapytać o zdanie samą młodzież. Być może zespół będzie chciał się skupić na innym zagadnieniu i warto wspólnie przyjrzeć się tej propozycji. Zajęcie się

² Źródło: http://www.ptde.org/file.php/1/Archiwum/XVI_KDE/stercz_burcz_tuchols_konwin_gminska.pdf

tematem proponowanym przez młodzież lub włączenie jego elementów w poprzednie plany, wpłynie pozytywnie na motywację grupy. Młodzież poczuje, że ich zdanie jest ważne i jest brane pod uwagę.

Poczucie autonomii wywiera ogromny wpływ na wydajność i nastawienie młodego człowieka, sprzyja wytrwałości, zmniejsza ryzyko wypalenia się czy rezygnacji. Autonomia prowadzi do zaangażowania, przecież o to właśnie nam chodzi. Warto dać grupie autonomię przy wyborze zadania, czasu, sposobu pracy nad nim. Można przygotować kilka zadań czy tematów – niech każdy wybierze ten, który mu najbardziej odpowiada. Warto zaproponować kilka metod rozwiązania problemu i formy pracy również niech będą do wyboru.

Aby zaspokoić **potrzebę związku z innymi ludźmi**, warto stworzyć zespół, którego członkowie uzupełniają się nawzajem, w którym każdy ma do wykonania zadanie i czuje się kompetentny. Dzięki temu uczniowie i uczennice przekonają się, że pracując w zgranym zespole, mogą osiągnąć więcej.

Wskazówki, jak motywować grupę do działania w projekcie:

- Doceniaj: nie oszczędzaj na pochwalach zarówno w trakcie realizacji projektu, jak i po jego zakończeniu. Podkreślaj każdy osiągnięty przez uczniów i uczennice sukces. Doceniaj wszystkich, którzy pracują w projekcie.
- Promuj osiągnięcia: zainteresuj dyrekcję i rodziców tym, co robi zespół. Możesz też opisać osiągnięcia grupy w gazetce szkolnej lub na stronie internetowej szkoły.
- Sprecyzuj cele: pamiętaj, aby Twój zespół zawsze rozumiał cel danego działania i był co do niego zgodny.
- Zараżaj optymizmem: dziel się z zespołem swoim entuzjazmem i energią. Unikaj stwierdzeń „nie uda się” czy „nie dacie rady”. Gdy widzisz, że jakiś pomysł jest trudny do zrealizowania, staraj się naprowadzić grupę na lepsze rozwiązanie.
- Pozwól na błędy: nawet jeżeli pomysły uczniów czy uczennic są z góry skazane na niepowodzenie, ale bardzo chcą je realizować, pozwól im na to. Gdy pomysł się nie uda, młodzi ludzie będą w przyszłości ostrożniejsi. Ale będą wiedzieć, że Ty będziesz im towarzyszyć zarówno w sukcesie jak i niepowodzeniu.
- Unikaj rutyny: wyznaczaj zadania, które nie będą ciągle się powtarzać, a pozwolą spojrzeć na dany problem z innej, nowej perspektywy i mogą obudzić np. pasję do działania w konkretnym obszarze tematycznym.
- Proponuj nowatorskie formy pracy: nawet jeśli zadania do wykonania są proste np. jeśli uczniowie i uczennice mają nauczyć się wiersza na pamięć, mogą nagrać swoją recytację, zgromadzić kilka rekwizytów, które mogą się przydać podczas prezentowania wiersza.

OBYWATEL

- Rozwiązuj problemy na bieżąco: znajdź czas podczas spotkań projektowych, na twórcze rozwiązywanie problemu, który pojawił się podczas pracy nad projektem. Nawet zwyczajna burza mózgów, gdzie każdy może podzielić się swoim pomysłem i nie jest oceniany, rozbudza kreatywność i motywuje.
- Rozmawiaj o obawach: wspólnie z zespołem szukaj pomysłów na radzenie sobie z trudnościami.
- Utrzymuj kontakt: zadbaj o to, aby regularnie spotykać się z grupą. Spotkania, nawet te krótkie, są szansą na podjęcie decyzji, omówienie najnowszych ustaleń i rozwiązanie problemów.
- Zadbaj o atmosferę spotkań: to podczas spotkań masz szansę na bezpośrednie zmotywowanie całej grupy. Dlatego warto zadbać o atmosferę. Możesz rozpocząć spotkanie od pytania, na które każdy odpowie, np. „Co dobrego przydarzyło Ci się w tym tygodniu?”. Takie ćwiczenie buduje atmosferę bezpieczeństwa w grupie, wzbudza zaufanie uczniów i uczennic do opiekuna/-ki i do zespołu oraz uczy wzajemnego słuchania. A Tobie pozwala się zorientować, co dzieje się w Twoim zespole.

Kilka ćwiczeń na motywację zespołu

Ćwiczenie I

Sprawdź, jaki jest poziom motywacji w Twojej grupie!

Proponujemy Ci proste ćwiczenie, które możesz przeprowadzić razem ze swoją grupą projektową. Pozwoli Ci ono zorientować się, jaki jest poziom motywacji w Twoim zespole i zobaczyć indywidualne potrzeby poszczególnych osób.

Co będzie potrzebne: tablica, kreda, kartki papieru, długopisy

Opis ćwiczenia: napisz na tablicy poniższe zdania i poproś członków i członkinie o to, aby samodzielnie dokończyli poniższe zdania:

- ✓ Najbardziej w projekcie lubię...
- ✓ W pracy nad projektem moje obawy budzi...
- ✓ Za swój dotychczasowy sukces w pracy nad projektem uważam...
- ✓ Największą radość w pracy nad projektem sprawia mi...
- ✓ Moją motywację do pracy w projekcie zwiększa...
- ✓ Moją motywację do pracy w projekcie zmniejsza...

Gdy uczniowie i uczennice dokończą zdania zaproponuj, aby przez chwilę w dobrowolnych parach podzielili się swoimi odpowiedziami. Zbierzcie się w kręgu i zaproś ich do podzielenia się zdaniami, niech zrobią to osoby chętne. Poświęć sporo czasu na zdanie dotyczące obaw najlepiej zapisując je na tablicy,

wspólnie poszukajcie sposobów na ich rozwianie. Ty również możesz się przyłączyć do ćwiczenia. To świetna okazja do pokazania grupie pozytywnego nastawienia do realizacji projektu właśnie razem z nią!

Ćwiczenie II

Poprzednie ćwiczenie pozwalało popracować nad indywidualną motywacją. Teraz warto przyjrzeć się motywacji z perspektywy całej grupy. Proponujemy proste ćwiczenie na podwyższenie motywacji Twojego zespołu.

Co będzie potrzebne: duży arkusz papieru, kolorowe flamastry

Opis ćwiczenia: podczas spotkania z grupą zaproponuj dyskusję o tym, dlaczego realizowany przez nich projekt jest ciekawy. Na powieszonym arkuszu papieru poproś, aby każdy odrysował swoją dłoń i w niej napisał, co lubi w projekcie lub co uważa za dotychczasowy sukces. Następnie zaproponuj rozmowę w parach. Poproś, aby dwójkami zastanowili się, co jeszcze można dopisać na arkuszu. Na koniec podsumuj zebrane informacje. Tak powstały plakat powieś w widocznym miejscu. Na kolejnych spotkaniach Twoja grupa może dopisywać na plakacie kolejne sukcesy, co zwiększy jej motywację do dalszej pracy.

Ćwiczenie III

Celem tego ćwiczenia jest stworzenie przez twój zespół listy cech projektu, które czynią go wyjątkowym oraz zobaczenie przez uczniów i uczennice jakie kompetencje posiadają jako grupa. Zespołowe przyjrzenie się temu spowoduje, że zobaczą potencjał, który tkwi w zespole.

Co będzie potrzebne: duży arkusz papieru, kolorowe flamastry

Opis ćwiczenia: podczas spotkania z grupą zaproponuj dyskusję o tym, dlaczego realizowany przez nich projekt jest wyjątkowy oraz jakie kompetencje i umiejętności posiada grupa.

Podziel zespół na dwie grupy. Następnie poproś jedną grupę o narysowanie wielkiego kwiatu, a drugą o narysowanie głowy człowieka.

Grupa, która narysowała kwiat, wpisuje w jego środek pytanie „Co czyni nasz projekt wyjątkowym?”. Po czym zastanawia się nad możliwymi odpowiedziami na to pytanie, np. temat, miejsce, grupa docelowa, konkretne działanie. Każdą odpowiedź wpisuje w osobne płatki kwiatu.

Druga grupa zastanawia się nad tym, jakie kompetencje posiada zespół projektowy. Swoje pomysły wpisują w narysowaną głowę, która jest ma wyrażać potencjał całej grupy, np. dobra energia podczas spotkań, konkretne umiejętności poszczególnych osób.

Na koniec poproś przedstawiciela/-kę każdej grupy o podsumowanie zebranych informacji. Tak powstały plakaty powieś w miejscu waszych spotkań. Na kolejnych spotkaniach Twoja grupa może dopisywać na plakacie kolejne elementy czyniące wasz projekt wyjątkowym, co zwiększa motywację do dalszej pracy☺